

دستورالعمل ضوابط تأسیس و فعالیت اتحادیه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی

مقدمه

به استناد ماده ۳ «آیین‌نامه انجمن‌ها و اتحادیه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی» مصوب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۳۱ مبنی بر تدوین دستورالعمل اتحادیه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، به منظور جلب مشارکت انجمن‌های علمی دانشجویی در همکاری‌های بین‌دانشگاهی، زمینه‌سازی برای رشد و توسعه فعالیت‌های علمی فرهنگی، ایجاد بستر مناسب برای ارتباط و همکاری گسترده و مستمر میان انجمن‌های علمی دانشجویی در سطوح فرادانشگاهی، گسترش فرهنگ مشارکت جمعی، همکاری، رقابت سازنده و توسعه فعالیت‌های علمی گروهی در بین دانشجویان، توسعه فعالیت مؤثر انجمن‌های علمی در جهت حل معضلات و متناسب با نیازهای کشور، ایجاد ارتباط با تشکل‌های علمی تخصصی و مؤسسات پژوهشی، صنعتی، خدماتی ملی و بین‌المللی، این دستورالعمل تدوین و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

بخش اول - کلیات

ماده ۱ - تعاریف و اختصارات:

- انجمن: منظور انجمن علمی دانشجویی است. انجمن مجموعه‌ای متشکل از دانشجویان علاقه‌مند به مشارکت داوطلبانه در فعالیت‌های علمی در یک یا چند گروه آموزشی یا دانشکده دانشگاه است.
- اتحادیه: منظور اتحادیه انجمن‌های علمی دانشجویی است. اتحادیه تشکیلات دانشجویی مستقل، غیرانتفاعی، بین‌دانشگاهی و متشکل از انجمن‌های علمی دانشجویی حوزه‌های علمی و تخصصی مرتبط است.
- وزارت علوم: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- اداره کل فرهنگی و اجتماعی: منظور اداره کل فرهنگی و اجتماعی معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم است.
- دانشگاه: منظور کلیه دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی اعم از دولتی و غیردولتی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است. دانشگاه‌های ستادی براساس این دستورالعمل به‌عنوان یک واحد دانشگاهی در نظر گرفته می‌شوند.
- معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه: منظور معاون فرهنگی و اجتماعی/دانشجویی فرهنگی دانشگاه‌ها است.
- شورای پشتیبانی و نظارت وزارت علوم: منظور شورای مستقر در وزارت علوم است که به منظور سیاست‌گذاری و تعیین راهبردها و برنامه‌های کلان، همچنین نظارت بر عملکرد انجمن‌ها و اتحادیه‌ها و پشتیبانی از آن‌ها تشکیل می‌شود.
- کارگروه پشتیبانی و نظارت دانشگاه: منظور کارگروهی که به منظور سیاست‌گذاری و تعیین راهبردها و برنامه‌های کلان، همچنین نظارت بر عملکرد انجمن‌ها و حمایت از آن‌ها، در هر دانشگاه تشکیل می‌شود.
- آیین‌نامه: منظور آیین‌نامه تأسیس و فعالیت انجمن‌ها و اتحادیه‌های انجمن‌ها (مصوب ۹۹/۴/۳۱) است.

بخش دوم - ضوابط تأسیس

ماده ۲ - انجمن‌های متقاضی تأسیس اتحادیه در یک یا چند رشته تحصیلی مرتبط از حداقل سه دانشگاه دولتی تابع وزارت علوم تقاضای خود را به‌عنوان هیئت مؤسس اتحادیه به اداره کل فرهنگی و اجتماعی ارائه می‌نمایند. محتوای این درخواست باید مشتمل بر موارد زیر باشد:

۱-۲- تقاضای تأسیس اتحادیه که به امضای متقاضیان رسیده باشد.

۲-۲- ارائه پیش‌نویس اساسنامه اتحادیه

۳-۲- تأییدیه معاون فرهنگی و اجتماعی - یا مقام متناظر با آن - در دانشگاه‌های مربوطه مبنی بر فعالیت انجمن‌های متقاضی تأسیس اتحادیه

ماده ۳ - اساسنامه اتحادیه براساس الگوی اساسنامه اداره کل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و مشتمل بر موارد زیر است:

۱-۳- اهداف تشکیل اتحادیه، عناوین و زمینه‌های فعالیت آن؛

۲-۳- ارکان تشکیلاتی، حدود وظایف و اختیارات؛

۳-۳- نحوه ایجاد ارکان و مسئولان؛

۴-۳- نحوه تأمین منابع مالی برنامه‌ها و فعالیت‌ها، تصویب آن‌ها، حسابرسی و اصول ناظر بر امور مالی اتحادیه؛

۵-۳- نحوه تشکیل، حدنصاب رسمیت و اخذ تصمیم در جلسات؛

۶-۳- چگونگی برگزاری انتخابات و شرایط مربوط به انتخاب‌شوندگان؛

۷-۳- شیوه تفسیر، تغییر و اصلاح اساسنامه؛

۸-۳- شرایط انحلال و تصفیه؛

ماده ۴ - اداره کل فرهنگی و اجتماعی پس از دریافت درخواست هیئت مؤسس حداکثر ظرف مدت دو ماه نسبت به بررسی آن درخواست اقدام می‌نماید. در صورت موافقت با تأسیس اتحادیه، هماهنگی‌های لازم به‌منظور تشکیل مجمع اتحادیه با هیئت مؤسس و معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه میزبان انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - در صورتی که در این بازه زمانی نتیجه بررسی اداره کل فرهنگی و اجتماعی به هیئت مؤسس ابلاغ نگردد، هیئت مؤسس می‌تواند موضوع را مستقیماً از شورای پشتیبانی و نظارت پیگیری نماید.

ماده ۵ - شرایط برگزاری مجمع اتحادیه:

۱-۵- ثبت حداقل ۳۰ انجمن مرتبط با حوزه فعالیت اتحادیه در درگاه فرهنگی یا سامانه‌های مرتبط اداره کل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم

۲-۵- درخواست شورای مرکزی اتحادیه (یا هیئت مؤسس برای انجمن‌های تأسیسی) حداقل یک ماه قبل از برگزاری مجمع و ارائه گزارش عملکرد به اداره کل فرهنگی و اجتماعی

۳-۵- تعیین دانشگاه میزبان با ارائه نامه پذیرش میزبانی از طرف یکی از دانشگاه‌های متقاضی

تبصره ۱- مسئولیت برگزاری اولین مجمع اتحادیه بر عهده هیئت مؤسس و دوره‌های بعدی بر عهده شورای مرکزی اتحادیه است. برگزارکنندگان مجمع اتحادیه باید برنامه و فهرست نهایی داوطلبان شرکت در مجمع را حداقل سه روز قبل از برگزاری به صورت کتبی به اداره کل فرهنگی و اجتماعی اعلام نمایند.

تبصره ۲- در مواردی که تعداد انجمن‌های ثبت شده کمتر از ۲۰ انجمن باشد، تصمیم‌گیری نهایی در ارتباط با برگزاری یا عدم برگزاری مجمع بر عهده شورای پشتیبانی و نظارت وزارت علوم خواهد بود.

تبصره ۳- در صورت برگزار نشدن مجمع سالانه اتحادیه دو ماه پس از پایان مهلت قانونی، شورای مرکزی اتحادیه منحل شده و تشکیل اتحادیه منوط به تصمیم شورای پشتیبانی و نظارت وزارت علوم است.

ماده ۶- تمام انجمن‌های فعال در دانشگاه‌های تابع وزارت علوم که گرایش یا رشته تحصیلی آنها مرتبط با موضوع فعالیت اتحادیه است، حق عضویت در اتحادیه را خواهند داشت.

تبصره ۱- هر انجمن صرفاً مجاز به عضویت در یک اتحادیه است.

تبصره ۲- انجمن‌های داوطلب عضویت در اتحادیه باید درخواست عضویت خود را با امضای دبیر انجمن، کتبیاً به دبیرخانه اتحادیه ارسال نمایند. حضور در جلسه مجمع اتحادیه به معنای عضویت در اتحادیه است، اما عدم حضور به معنای لغو عضویت انجمن نیست.

ماده ۷- شورای مرکزی انجمن یکی از اعضای شورا را به عنوان نماینده در مجمع اتحادیه انتخاب و برای حضور در مجمع اتحادیه به معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه معرفی می‌کند. نماینده انجمن در مجمع با دریافت معرفی‌نامه از معاونت فرهنگی و اجتماعی و به شرط حضور، حق رأی و امکان نامزدی برای عویت در شورای مرکزی اتحادیه را دارد.

تبصره - معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه موظف است حداکثر سه روز کاری پیش از تاریخ برگزاری مجمع، نماینده انجمن را با لحاظ نمودن مفاد ماده ۲۴ آیین نامه، به اداره کل فرهنگی و اجتماعی معرفی نموده و مقدمات حضور وی در مجمع را فراهم نماید.

بخش سوم- ارکان اجرایی و تشکیلات اتحادیه

ماده ۸- ارکان اتحادیه عبارتند از (۱) مجمع عمومی، (۲) شورای مرکزی، (۳) دبیر اتحادیه.

(۱) مجمع عمومی

ماده ۹- مجمع عمومی اتحادیه متشکل از تمامی نمایندگان انجمن‌های عضو اتحادیه است و بالاترین رکن تصمیم‌گیری اتحادیه محسوب می‌شود.

تبصره - انجمن‌های دانشگاه‌های تابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا دانشگاه آزاد اسلامی می‌توانند به عنوان عضو مدعو و بدون حق رأی در جلسات مجمع اتحادیه حضور پیدا کنند.

ماده ۱۰- وظایف و اختیارات مجمع اتحادیه

۱۰-۱- بررسی و تصویب اساسنامه و اصلاح آن در چارچوب آیین نامه و دستورالعمل اتحادیه‌ها

- ۱۰-۲- تعیین خطمشی‌های کلان اتحادیه
۱۰-۳- انتخاب شورای مرکزی و بازرسان اتحادیه
۱۰-۴- بررسی و نظارت بر عملکرد شورای مرکزی و بازرسان
۱۰-۵- بررسی کلیات برنامه‌های علمی و تراز مالی اتحادیه که توسط شورای مرکزی اتحادیه به اداره کل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم ارائه شده است.
۱۰-۶- انحلال اتحادیه

(۲) شورای مرکزی

ماده ۱۱ - شورای مرکزی اتحادیه متشکل از ۵، ۷ یا ۹ عضو اصلی، ۲ عضو علی‌البدل، یک بازرس اصلی و یک بازرس علی‌البدل است که با رأی مستقیم مجمع برای مدت یک‌سال انتخاب می‌شوند.
تبصره ۱ - تعداد اعضای اصلی شورای مرکزی اتحادیه نباید بیش از یک سوم اعضای حاضر در مجمع اتحادیه باشد.
تبصره ۲ - از هر دانشگاه حداکثر ۲ نفر می‌توانند عضو شورای مرکزی و بازرس اتحادیه شوند.

ماده ۱۲ - عضویت افراد در شورای مرکزی اتحادیه بنا به هریک از دلایل زیر ملغی خواهد شد:
۱۲-۱- عضویت در شورای مرکزی دیگر تشکل‌های دانشجویی که بر اساس آیین‌نامه مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و قوانین موضوعه کشور فعالیت می‌کنند.
۱۲-۲- محکومیت انضباطی قطعی در کمیته انضباطی منجر به توبیخ کتبی با درج در پرونده یا بالاتر
۱۲-۳- کسب معدل مشروط در نیمسال تحصیلی پیشین
۱۲-۴- دانش‌آموختگی
۱۲-۵- غیبت در سه جلسه متوالی یا ۵ جلسه متناوب بدون عذر موجه
تبصره ۱- در صورتی که عضو شورای مرکزی یا بازرس اتحادیه مشمول یکی از شرایط فوق شود دانشگاه/شورای مرکزی مربوطه موظف است بلافاصله موضوع را به اطلاع اداره کل فرهنگی و اجتماعی برساند.
تبصره ۲- در صورت دانش‌آموختگی هر یک از اعضای شورای مرکزی یا بازرسان اتحادیه، آن فرد موظف است مراتب را به اداره کل فرهنگی و اجتماعی اطلاع داده و مراحل تصفیه حساب در دانشگاه را به بعد از تصفیه امور اتحادیه با شورای مرکزی و همچنین اداره کل فرهنگی و اجتماعی موقوف نماید. در غیر این صورت اداره کل فرهنگی و اجتماعی می‌تواند مراتب را به دانشگاه اعلام نماید.

ماده ۱۳ - وظایف و اختیارات شورای مرکزی اتحادیه

- ۱۳-۱- جلب مشارکت انجمن‌های عضو اتحادیه
۱۳-۲- برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، اجرا و هدایت فعالیت‌های اتحادیه در راستای خطمشی‌های مصوب مجمع اتحادیه و پیگیری اخذ مجوزهای لازم
۱۳-۳- برقراری ارتباط مستمر با انجمن‌های علمی تخصصی، مجامع علمی تخصصی و تخصصی ملی و بین‌المللی مرتبط با موضوع فعالیت اتحادیه با رعایت قوانین موضوعه کشور

۱۳-۴- برقراری ارتباط با نهادها و سازمان‌های خارج از دانشگاه برای انجام فعالیت‌های مشترک
۱۳-۵- برنامه‌ریزی و همکاری در اجرای طرح‌های پژوهشی و مطالعاتی
۱۳-۶- مشورت، همکاری و ارتباط مستمر با اعضای هیئت علمی، متخصصان، دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها در رشته‌های ذی‌ربط

۱۳-۷- برگزاری مجمع اتحادیه و پیگیری تأیید اساسنامه و دیگر مصوبات مجمع اتحادیه
۱۳-۸- تشکیل کمیته‌های مختلف کاری با مشارکت مستقیم انجمن‌های عضو اتحادیه و نظارت بر عملکرد کمیته‌ها
۱۳-۹- حفظ و نگهداری وسایل و تجهیزات اتحادیه
۱۳-۱۰- برآورد و تأمین هزینه‌های مالی اتحادیه
۱۳-۱۱- تنظیم و ارائه گزارش مالی به مجمع اتحادیه و اداره کل فرهنگی و اجتماعی
۱۳-۱۲- مستندسازی فعالیت‌ها و تهیه گزارش عملکرد و ارائه آن به اداره کل فرهنگی و اجتماعی
تبصره ۱ - شورای مرکزی اتحادیه موظف است هر شش ماه گزارش عملکرد و گزارش مالی خود را به اداره کل فرهنگی و اجتماعی ارائه نماید. همچنین بازرس اتحادیه نیز باید گزارش ۶ ماهه را از عملکرد ارکان اتحادیه و میزان تطابق این عملکرد با اساسنامه، مصوبات مجمع و این دستورالعمل به اداره کل ارسال نماید.
تبصره ۲ - دبیر اتحادیه موظف است حداکثر دو هفته پس از برگزاری مجمع اتحادیه، اساسنامه مصوب مجمع را برای تأیید به اداره کل فرهنگی و اجتماعی ارسال نماید. اداره کل موظف است پس از دریافت اساسنامه ظرف مدت دو هفته نسبت به تأیید یا رد تغییرات اساسنامه با استناد به آیین‌نامه و این دستورالعمل اقدام نماید.
تبصره ۳ - چنانچه تغییرات اساسنامه مورد تأیید قرار گیرد، فعالیت اتحادیه بر مبنای اساسنامه اصلاحی آغاز خواهد شد؛ در غیر این صورت اساسنامه موجود همچنان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۴ - پس از برگزاری انتخابات و تأیید اساسنامه، مجوز فعالیت اتحادیه برای مدت یک‌سال از طرف اداره کل فرهنگی و اجتماعی صادر خواهد شد.

(۳) دبیر اتحادیه

ماده ۱۵ - شورای مرکزی اتحادیه یکی از اعضای خود را با رأی اکثریت مطلق به‌عنوان دبیر اتحادیه انتخاب می‌کند. تبصره- دبیر، مسئولیت برگزاری و مدیریت جلسات شورای مرکزی اتحادیه و پیگیری اجرای مصوبات آن را به‌عنوان نماینده اتحادیه دارد.

ماده ۱۶ - دبیر، مسئولیت برگزاری و مدیریت جلسات شورای مرکزی اتحادیه، پیگیری اجرای مصوبات شورای مرکزی، تعامل با اداره کل فرهنگی و اجتماعی و تنظیم و ارائه مصوبات مجمع عمومی به اداره کل فرهنگی و اجتماعی را به‌عنوان نماینده اتحادیه دارد.
تبصره - دبیر اتحادیه موظف به ارائه گزارش به بازرس اتحادیه و دعوت از ایشان برای حضور در جلسات شورای مرکزی است.

ماده ۱۷ - استاد مشاور اتحادیه: اتحادیه باید حداقل ۲ نفر از میان اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های تابع وزارت علوم و ۱ نفر استاد مشاور عضو هیئت مدیره انجمن تحت نظارت وزارت علوم در رشته تخصصی موضوع تشکیل اتحادیه را به‌عنوان مشاور علمی اتحادیه به اداره کل فرهنگی و اجتماعی معرفی نمایند. مدیرکل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم پس از بررسی‌های لازم، از بین افراد معرفی‌شده، دو نفر را به‌عنوان مشاور انتخاب کرده و حکم ایشان را برای مدت یک‌سال صادر می‌نماید.

تبصره ۱ - استاد مشاور اتحادیه با رعایت مقررات آموزشی از امتیازات تبصره ماده ۱۴ آیین‌نامه (احتساب فعالیت در اتحادیه در ارتقاء مرتبه) بهره‌مند خواهد شد.

تبصره ۲ - اتحادیه‌هایی که از چند رشته تشکیل شده‌اند می‌توانند برای هر رشته یک استاد مشاور داشته باشند.

ماده ۱۸ - تخلفات اتحادیه به شرح زیر است:

۱-۱۸- عدم رعایت و عمل خلاف ضوابط و مقررات مندرج در آیین‌نامه و دستورالعمل و نیز اساسنامه مصوب مجمع که مورد تأیید اداره کل قرار گرفته است.

۲-۱۸- برگزاری برنامه بدون دریافت مجوز از مراجع ذی‌ربط و ذی‌صلاح

۳-۱۸- هر گونه تخلف انتخاباتی که گزارش آن توسط ناظر اداره کل مورد تأیید قرار گیرد.

بخش چهارم - سایر موارد

ماده ۱۹ - دبیران اتحادیه‌ها از میان خود ۲ نفر را به‌عنوان نماینده اصلی و ۱ نفر را به‌عنوان نماینده علی‌البدل در شورای پشتیبانی و نظارت وزارت برای مدت یک سال انتخاب می‌کنند و برای عضویت در شورای پشتیبانی و نظارت وزارت به ریاست شورا معرفی می‌نمایند.

تبصره ۱- اگر هر یک از نمایندگان اصلی، مسئولیت دبیری اتحادیه را به هر دلیلی واگذار کند، عضو علی‌البدل جایگزین وی در شورای پشتیبانی و نظارت وزارت برای آن دوره خواهد شد.

تبصره ۲- در صورت عدم شرکت هر یک از نمایندگان اصلی در جلسات شورای پشتیبانی و نظارت وزارت، سه جلسه متوالی یا چهار جلسه متناوب، پس از اطلاع، عضو مستعفی شناخته شده و عضو علی‌البدل جایگزین وی در جلسات خواهد بود. در صورتی مستعفی شدن اعضای علی‌البدل، دبیران اتحادیه نماینده‌های جدیدی را برای عضویت در شورای پشتیبانی و نظارت معرفی می‌نمایند.

تبصره ۳ - دعوت از اعضای دانشجویی علی‌البدل بدون حق رأی در جلسات شورای حمایت و نظارت بلامانع است.

ماده ۲۰ - عدول از ضوابط این دستورالعمل و همچنین اساسنامه مورد تأیید اداره کل فرهنگی و اجتماعی تخلف محسوب می‌شود. مرجع رسیدگی به تخلفات افراد یا اتحادیه‌ها شورای پشتیبانی و نظارت وزارت است. در صورتی که اتحادیه‌ای پس از اخذ مجوز و در هنگام فعالیت از ضوابط تعیین‌شده در این دستورالعمل و اساسنامه خود عدول کرده و مرتکب تخلف شود، شورای پشتیبانی و نظارت وزارت با توجه به اهمیت تخلف ارتكابی به تذکر شفاهی، تذکر کتبی، تعلیق فعالیت، انحلال شورای مرکزی و یا لغو مجوز فعالیت اتحادیه حسب مورد اقدام می‌کند.

تبصره ۱ - نماینده اتحادیه حق حضور در جلسه رسیدگی به تخلفات و اعتراض به حکم صادره را دارد.

تبصره ۲ - مستندات تخلفات افراد پس از بررسی شورای پشتیبانی و نظارت وزارت می‌تواند به کمیته انضباطی دانشگاه ارسال شود.

ماده ۲۱ - در صورتی که مجمع اتحادیه با حداکثر مطلق اعضا تصمیم بر انحلال انجمن گرفت، این مجمع باید سه نفر را به‌عنوان هیئت تصفیه به اداره کل فرهنگی و اجتماعی برای انجام مراحل قانونی انحلال اتحادیه معرفی نماید. هیئت مذکور موظف است مراحل تصفیه را انجام داده و گزارش آن را به اداره کل فرهنگی و اجتماعی ارائه نماید.

ماده ۲۲ - در صورتی که اتحادیه‌ها متقاضی انتشار نشریه علمی باشند، لازم است درخواست خود را به دبیرخانه «شورای مرکزی ناظر بر نشریات دانشگاهی» ارسال نمایند. نظارت و رسیدگی به تخلفات نشریات اتحادیه‌ها بر عهده شورای مرکزی ناظر بر نشریات دانشگاهی وزارت است.

ماده ۲۳ - شورای پشتیبانی و نظارت وزارت می‌تواند حسب نیاز و درخواست اقدام به تهیه و یا تأیید شیوه‌نامه‌های لازم در خصوص ارتقاء فعالیت اتحادیه نماید.

ماده ۲۴ - شورای پشتیبانی و نظارت وزارت مرجع تفسیر این دستورالعمل است.

ماده ۲۵ - این دستورالعمل جایگزین «دستورالعمل اتحادیه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی» به شماره ۸/۴۵۷۸۲ مورخ ۱۳۸۹/۸/۲۳ می‌شود.

ماده ۲۶ - این دستورالعمل در ۲۶ ماده و ۲۴ تبصره در جلسه شورای پشتیبانی و نظارت انجمن‌ها و اتحادیه‌های انجمن‌های علمی دانشجویی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا است.